

ประเพณี ๑๒ เดือน

เดือน ๖

ปอยหลวง

ปอยหลวงเป็นประเพณีเฉลิมฉลองเสนาสนะที่สร้างขึ้นในวัด เช่น โบสถ์ วิหาร ศาลาการเปรียญ กำแพงวัดหรือ กุฏิ เป็นต้น เพื่อถวายทานให้เป็นสมบัติในพระศาสนาต่อไป การที่เรียกว่า ปอยหลวง เพราะเป็นงานใหญ่ที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคคลเป็นจำนวนมาก มีกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งทางศาสนาและด้านมหรสพเพื่อความบันเทิง ทั้งยังต้องจัดการอำนวยความสะดวกด้านบริการแก่แขกต่างหมู่บ้านซึ่งจะมีทั้งสมณะและฆราวาสทุกเพศทุกวัย ทางวัดและศรัทธาเจ้าภาพต้องดูแลให้ทั่วถึง

ก่อนที่จะมีงานปอยหลวงนั้น จะมีการทานตุง และช่อ เพื่อนำตุงไปปักเรียงรายกันไว้ตามถนนหนทางเข้าหมู่บ้าน ดังนั้นตุงที่ปักเรียงรายสลักร้อยอย่างสวยงามสองข้างทางจะเป็นสัญลักษณ์ให้คนที่สัญจรผ่านไปมาได้ทราบว่าวัดแห่งนั้นกำลังจะมีปอยหลวง

สิ่งพิเศษที่จะต้องจัดเตรียมก่อนที่จะมีงานปอยหลวงตามความเชื่อในโบราณประเพณี เมื่อจะมีงานพิธีต้องมีศักดิ์สิทธิ์ปกป้องคุ้มครองให้งานดำเนินไปโดยราบรื่นไม่มีปัญหาหรืออุปสรรคใด ๆ ให้เดือดร้อน จึงมีการอัญเชิญพระอุปคุตมาคุ้มครองงาน พระอุปคุตนี้ได้ชื่อว่าเป็นอรหันต์ที่อาศัยอยู่ในสะดือทะเลเป็นผู้ที่สามารถปราบพระยามารที่อาจมาทำลายพิธีทำบุญนี้ได้ ในการอัญเชิญอุปคุตนั้น ชาวบ้านนำขบวนแห่ไปอัญเชิญพระอุปคุตไปที่แม่น้ำ และมีการสมมุติก่อนหินว่า

เป็นอุปคุตนำไปใส่พานที่เตรียมมาด้วย จากนั้นก็พากันแห่เพื่อนำไปไว้บนหออุปคุตที่สร้างคล้ายศาลเพียงตาหลังคามุงด้วยผ้าขาวซึ่งจะตั้งไว้ที่ข้างวิหาร บาดร กรวยดอกไม้ ธูป เทียน คนโทน้ำและสำหรับอาหาร ๑ สำหรับและประตูลูกปัดสัปดาห์กันแดดกันฝน และจะต้องถวายสำหรับอาหารทั้งมือเช้า และเพล เมื่อเสร็จงานปอยหลวงแล้วก็มีพิธีอัญเชิญอุปคุตกลับไปสู่แม่น้ำที่นำมานั้น

สิ่งสำคัญที่อาจถือเป็นหัวใจของปอยหลวงคือต้นคร้วทาน ซึ่งชาวบ้านที่จัดงานและชาวบ้านจากต่างหมู่บ้านจะนำมาถวายทานกันแทบทุกครอบครัว บรรยาการที่สนุกสนานครึกครื้นที่สุดของงานคือช่วงที่มีการแห่ต้นคร้วทานไปถวายวัด ในช่วงบ่าย หรือเย็นจะมีการตักทองดีช้อง และพ้อนเล็บ พ้อนดาบ บรรยาการในงานปอยหลวงนั้นจะคึกคักเต็มไปด้วยผู้คน ทั้งคนแก่ หนุ่มสาว เด็กเล็ก พ่อค้าแม่ค้า ศรัทธาญาติโยม ตลอดจนพระสงฆ์ สามเณรที่มาร่วมงานตามการนิมนต์ของวัดเจ้าภาพ ผู้ที่เสร็จภารกิจทางด้านศาสนาแล้วก็จะไปนั่งชมมหรสพต่าง ๆ

เมื่องานเฉลิมฉลองเสร็จสิ้นลงตามที่กำหนดไว้แล้ว วันสุดท้ายหลังวันฉลองก็จะมีพิธีถวายทานศาสนวัตถุหรือศาสนสถานที่ร่วมมือกันและมีเจตนาจะถวายทาน โดยในช่วงเช้าจะมีการทำบุญใส่บาตรแล้วปูอาจารย์ก็กล่าวเวนทาน พระสงฆ์อนุโมทนาแล้วก็ป็นเสร็จพิธี